

Hvidvaskloven

pligter også for dig som revisor

Hvidvaskloven har været gældende i Danmark i nogle år og medfører en række pligter for de omfattede virksomheder. Loven er baseret på en række overordnede anbefalinger og et EU-direktiv. Denne artikel vil give læseren et overblik over loven, de omfattede virksomheder og deres forpligtelser – særligt med fokus på revisorer. Artiklen vil endvidere berøre Erhvervs- og Selskabsstyrelsens rolle som tilsynsmyndighed.

Artiklen vedrører lov nr. 442 af 11. maj 2007 med senere ændringer, som bærer det fulde navn "lov om forebyggende foranstaltninger mod hvidvask af udbytte og finansiering af terrorisme". I artiklen vil denne lov blive omtalt som hvidvaskloven.

Hvidvaskloven gennemfører EU's 3. hvidvaskdirektiv om forebyggende foranstaltninger mod anvendelse af det finansielle system til hvidvask af penge og finansiering af terrorisme. Direktivet er gennemført på baggrund af en række anbefalinger fra Financial Action Task Force (FATF)¹, som er et mellemstatligt samarbejde, der beskæftiger sig med udvikling af og information om anbefalinger til bekæmpelse af hvidvask og terrorfinansiering. Danmark deltager i dette samarbejde sammen med en række andre lande.

FATF har udarbejdet 40 anbefalinger om bekæmpelse af hvidvask, samt 9 særlige anbefalinger om bekæmpelse af terrorfinansiering, som er blevet revideret ad flere omgange – senest i 2003.

Hvidvaskloven retter sig mod en række virksomheder og personer, der qua deres aktiviteter har øget risiko for kontakt med kri-

minelle, som ønsker at foretage hvidvask af udbytte eller finansiering af terrorisme. For at bekæmpe disse former for kriminalitet indeholder loven en række forpligtelser, som vil blive gennemgået i denne artikel.²

Begreberne - Hvad er hvidvask og hvad er terrorfinansiering?
Svarene på ovenstående spørgsmål er i relation til hvidvaskloven vigtige at kende. Begrebet hvidvask er defineret i hvidvasklovens § 4, hvorefter hvidvask er:

1. Uberettiget at modtage eller skaffe sig eller andre del i økonomisk udbytte, der er opnået ved en strafbar lovovertrædelse,
2. Uberettiget at skjule, opbevare, transportere, hjælpe til afhændelse eller på anden måde efterfølgende virke til at sikre det økonomiske udbytte fra en strafbar lovovertrædelse eller
3. Forsøg på eller medvirken til sådanne dispositioner.

Ovenstående omfatter også dispositioner foretaget af den, der har begået den strafbare lovovertrædelse, som udbyttet hidrører fra. Der er således f.eks. tale om hvidvask, når en narkotikahandler eller en anden kriminel anbringer udbyttet fra sin kriminelle handling i eksempelvis fast ejendom.

Følgende beskrivelse fremgår af "Hvidvasksekretariatets årsberetning 2008" vedrørende hvidvasktransaktioner:³

"Karakteristisk for mange typer hvidvasktransaktioner – uanset den bagvedliggende form for kriminalitet – er, at de har til formål at ænre identiteten af udbyttet, således at det på et tidspunkt kan komme til at fremstå som lovlige midler eller aktiver.

Denne form for hvidvask opdeles i 3 faser:

- I. *Anbringelse: Den fysiske anbringelse af udbyttet – placering i det finansielle system.*
- II. *Sløring: Adskille udbyttet fra dets kilde gennem komplekse finansielle transaktioner for at skjule revisionssporet og opnå anonymitet. Dette kan indebære køb og salg af værdipapirer, fast ejendom eller varer.*
- III. *Integrering: Tilbageførsel til gerningsmandens formuesfære i en form, hvor udbyttet er konverteret til midler, der fremstår som lovlige."*

Finansiering af terrorisme er ikke defineret i selve hvidvaskloven, men lovens § 5 henviser til definitionen i straffelovens § 114 b, der definerer finansiering af terrorisme, som den, der

1. Direkte eller indirekte yder økonomisk støtte til,
2. Direkte eller indirekte tilvejebringer eller indsamler midler til eller
3. Direkte eller indirekte stiller penge, andre formuegoder eller finansielle eller andre lignende ydelser til rådighed for en person, en gruppe eller en sammenslutning, der begår eller har til hensigt at begå terrorhandlinger omfattet af straffelovens § 114 eller § 114 a."

Denne artikel vil ikke nærmere gennemgå hvad en terrorhandling er, men de særligt interesserede kan læse mere herom i straffelovens §§ 114 og 114 a.

Helt overordnet er terror dog formuleret som bl.a. forsøg på "at skræmme en befolkning i alvorlig grad eller uretmæssigt at tvinge danske eller udenlandske offentlige myndigheder eller en international organisation til at foretage eller undlade at foretage en handling eller at destabilisere eller ødelægge et lands eller en international organisations grundlæggende politiske, forfatningsmæssige, økonomiske eller samfundsmæssige strukturer".

Som det ses er hvidvask relateret til en kriminel handling, hvor den pågældende eller en anden efterfølgende vil opnå, at udbyttet fremstår som fremkommet ved en legitim aktivitet. Midlerne til finansiering af terrorisme er derimod ikke nødvendigvis knyttet til en kriminel handling, hvorfor det ind imellem omtales som "sortvask".

De af loven omfattede virksomheder

En lang række virksomheder og personer er omfattet af hvidvaskloven, men tilsynet med de omfattede virksomheder er delt mellem en række myndigheder. De myndigheder, som fører tilsyn med de omfattede virksomheder er Finanstilsynet, Advokatsamfundet og Erhvervs- og Selskabsstyrelsen. Derudover har Statsadvokaten for Særlig Økonomisk Kriminalitet (SØK), også populært kaldet bagmandspolitiet, ansvaret for at efterforske og strafforfølge virksomheder, der overtræder bestemmelser om hvidvask i straffeloven og hvidvaskloven.⁴

1 For mere information se FATFs hjemmeside, www.fatf-gafi.org.

2 Artiklen indeholder ikke en udtømmende gennemgang af hvidvaskloven, men berører hovedsageligt de områder, som Erhvervs- og Selskabsstyrelsen som tilsynsmyndighed påser.

3 Se årsberetningen side 14. Årsberetningen kan findes på www.politi.dk.

4 Arbejdet i forhold til hvidvask varetages af Hvidvasksekretariatet, som hører under Statsadvokaten for Særlig Økonomisk Kriminalitet.

De nævnte myndigheder indgår i et formaliseret samarbejde med en række andre myndigheder, herunder bl.a. SKAT, om at bekæmpe hvidvask og terrorfinansiering i Danmark.

Den fulde oversigt over omfattede virksomheder og personer vil ikke blive gennemgået i denne artikel, men der kan henvises til vejledninger udarbejdet af Finanstilsynet⁵, Advokatsamfundet⁶ og Erhvervs- og Selskabsstyrelsen⁷.

Finanstilsynet fører tilsyn med en række finansielle virksomheder, som bl.a. pengeinstitutter, realkreditinstitutter, fondsmæglerselskaber, sparevirksomheder, udstedere af elektroniske penge, forsikringsmæglere og investeringsforeninger.

Advokatsamfundets bestyrelse, Advokatrådet, fører tilsyn med advokaters overholdelse af hvidvaskloven, i det omfang deres aktiviteter er omfattet af loven.⁸

Erhvervs- og Selskabsstyrelsen fører tilsyn med følgende virksomheder og personer:

1. Vekselkontorer
2. Pengeoverførselsvirksomheder
3. Ejendomsmæglere
4. Statsautoriserede og registrerede revisorer
5. Virksomheder og personer, der erhvervsmæssigt leverer ydelser, som ligger tæt op af den virksomhed, der udøves

af advokater, revisorer og ejendomsmæglere, herunder skatterådgivere og eksterne bogholdere

6. Udbydere af tjenesteydelser til virksomheder - bl.a. selskabsfabrikanter, kontorhøjtaller forvaltere og administratører.

Erhvervs- og Selskabsstyrelsen fører tilsyn med omkring 10.000 virksomheder.

Vekselkontorer, pengeoverførselsvirksomheder og udbydere af tjenesteydelser til virksomheder skal registreres i et særligt register, HVL-reg⁹, som administreres af Erhvervs- og Selskabsstyrelsen. Denne form for virksomhed må kun udøves, såfremt virksomheden er godkendt af Erhvervs- og Selskabsstyrelsen i henhold til hvidvasklovens § 31, stk. 2, og registreret i det nævnte register i henhold til hvidvasklovens § 31, stk. 1. Virksomheden må ikke påbegyndes førend denne registrering er foretaget.

Vekselkontorer og pengeoverførselsvirksomheder skal dog ikke registreres i HVL-reg, hvis de pågældende virksomheder er eller skal være under tilsyn af Finanstilsynet, f.eks. hvis de har eller får tilladelse til at drive virksomhed som pengeinstitut.

Erhvervs- og Selskabsstyrelsen har udarbejdet en bekendtgørelse med hjemmel i hvidvaskloven, som omhandler de offent-

liggjorte oplysninger, samt kravene til registrering i HVL-reg.¹⁰

Ejendomsmæglere skal ikke registreres i HVL-reg, da de i forvejen er registreret i et særligt register, Ejendomsmæglerregistret, som administreres af Erhvervs- og Byggestyrelsen.

Statsautoriserede og registrerede revisorer skal heller ikke registreres i HVL-reg, da de allerede er registreret i et andet særligt register, Revireg¹¹, som også administreres af Erhvervs- og Selskabsstyrelsen.

Alle revisionsvirksomheder skal således registreres i Revireg, hvis de driver statsautoriseret eller registreret revisionsvirksomhed samt afgiver erklæringer. Revireg

indeholder oplysninger om virksomhederne, deres filialer samt hvor i virksomheden de enkelte statsautoriserede og registrerede revisorer er ansat.

Hvis en statsautoriseret eller registreret revisor ønsker at drive virksomhed som "udbyder af tjenesteydelser til virksomheder", jf. hvidvasklovens § 1, stk. 1. nr. 18, gennem et selskab, der ikke er registreret i Revireg - f.eks. med oprettelse af selskaber - skal det pågældende selskab ifølge styrelsens praksis registreres i HVL-reg for at kunne udøve denne form for virksomhed.

Der er i ovenstående punkt 5 tale om en opsamlingsbestemmelse i forhold til de aktiviteter, som

5 www.finanstilsynet.dk, vejledning nr. 10119 af 22. december 2006.

6 www.advokatsamfundet.dk.

7 www.eogs.dk/sw22201.asp, Pixi-vejledningen "Hvad kræver hvidvaskloven af dig".

8 Se retsplejelovens kapitel 15.

9 www.hvl-reg.dk

10 Bekendtgørelse nr. 1197 af 10. december 2008, om anmeldelse og registrering af pengeoverførselsvirksomheder, vekselkontorer og udbydere af tjenesteydelser til virksomheder i Erhvervs- og Selskabsstyrelsens register, hvl-reg.dk.

11 www.revireg.dk

Hvidvasklov

→ udøves af advokater, revisorer og ejendomsmæglere, men som også kan udøves af andre. I forhold til revisorer er statsautoriserede og registrerede revisorer direkte omfattet af hvidvaskloven, hvorimod punkt 5 bl.a. omfatter alle øvrige revisorer.

Virksomheder og personer omfattet af punkt 5 skal ikke registreres i et særligt register i henhold til hvidvaskloven, men de er alligevel omfattet af lovens bestemmelser og er underlagt tilsyn af Erhvervs- og Selskabsstyrelsen.

Da disse virksomheder ikke er særskilt registreret kan det til tider være en udfordring for Erhvervs- og Selskabsstyrelsen, at udpege virksomhederne med henblik på at informere om deres forpligtelser i henhold til hvidvaskloven eller med henblik på tilsyn. Erhvervs- og Selskabsstyrelsen har derfor i forsommeren 2008 udsendt et informationsbrev til ca. 5.000 virksomheder, som er identificeret ved hjælp af branchekode fra Det Centrale Virksomhedsregister¹². Det udsendte brev informerede de pågældende virksomheder om, at de eventuelt var omfattet af hvidvaskloven samt om de hermed forbundne pligter.

Virksomheder omfattet af punkt 6 skal som nævnt ovenfor registreres i HVL-reg.

Omfattet af punkt 6 er f.eks. virksomheder, der opretter selskaber for andre, samt virksomheder der administrerer selskaber for andre. Bestemmelsen omfatter desuden virksomhed som kontorhotel, hvorved forstås det at stille adresse til rådighed for andre virksomheder samt dertil knyttede tjenester. En virksomhed, som lejer kontaktadresser ud til andre

virksomheder og som samtidig f.eks. videresender post til en anden adresse eller f.eks. stiller reception eller telefontjeneste til rådighed, er et kontorhotel.

Forpligtelser i henhold til loven

De af loven omfattede virksomheder og personer har som nævnt i indledningen en række forpligtelser i henhold til hvidvaskloven. De helt overordnede forpligtelser i henhold til hvidvaskloven er således:

- Opmærksomhedspligt
- Undersøgelles- og underretningspligt
- Legitimation af kunder samt løbende overvågning af kundeforhold
- Opbevaringspligt
- Krav om interne regler samt undervisning af evt. ansatte

Hvidvaskloven indeholder derudover i §§ 2 og 30 nogle yderligere forpligtelser. Der er således forbud mod at forhandlere af genstande samt auktionsholdere modtager kontantbetalinger på 100.000 kr. eller derover, samt en forpligtelse til straks at aflevere falske sedler eller mønter til politiet.

Opmærksomhedspligt

Hvidvasklovens § 6 indeholder en generel pligt til at de af loven omfattede virksomheder skal være opmærksomme på deres kunders aktiviteter. Bestemmelsen retter sig især, men ikke udelukkende, mod komplekse eller usædvanlig store transaktioner og alle usædvanlige transaktionsmønstre set i forhold til kunden.

Opmærksomhedspligten stiller krav til de af loven omfattede personer og virksomheder, som skal indrette deres virksomhed på at kunne opfange de signaler,

som kan vise relationer mellem kundeforholdet og hvidvask eller terrorfinansiering. I forhold til denne opmærksomhedspligt er brugen af indikatorer af stor betydning (for yderligere information om indikatorer se afsnittet herom nedenfor).

Det fremgår af hvidvasklovens § 6, stk. 2, at formålet med transaktionen så vidt muligt skal undersøges nærmere. Resultatet af undersøgelsen skal noteres og opbevares (se om opbevaring af oplysninger nedenfor). Det fremgår dog ikke nærmere af hvidvaskloven, hvor grundig og dybdegående denne undersøgelse og det medfølgende notat skal være, men notatet skulle gerne være af en sådan kvalitet, at det kan være et værdifuldt bidrag i forbindelse med en evt. senere efterforskning.

Undersøgelles- og underretningspligt

Der skal foretages en nærmere undersøgelse af transaktioner eller henvendelser, hvis der er mistanke om, at en kundes transaktion eller henvendelse har eller har haft tilknytning til hvidvask eller finansiering af terrorisme, jf. hvidvasklovens § 7. Endvidere skal der omgående foretages underretning til Hvidvasksekretariatet hos SØK, hvis mistanken vedrører en lovovertrædelse, der kan straffes med fængsel i over 1 år, og denne mistanke ikke kan afkræftes. Der skal således ikke nødvendigvis være tale om en bekræftet eller begrundet mistanke, eller mistanke, der vedrører en bestemt form for kriminalitet.

Bestemmelsen om at mistanken skal relatere sig til en lov-

overtrædelse, som kan straffes med fængsel i over 1 år, er en regel, der er meget vanskelig at håndtere i praksis. Erhvervs- og Selskabsstyrelsen vejleder derfor om at underrette Hvidvasksekretariatet, når blot der er mistanke om hvidvask eller terrorfinansiering. Styrelsen opfordrer endvidere de af loven omfattede virksomheder og personer til, at kontakte Hvidvasksekretariatet, hvis der er tvivl om, hvorvidt der skal ske underretning i et konkret tilfælde.

Hvis der er tale om mistanke vedrørende terrorfinansiering er der underretningspligt uanset om de aktuelle midler menes at stamme fra lovlig eller ulovlig aktivitet.

Det fremgår desuden af lovbetragtningerne til § 7 i lovforslaget om hvidvaskloven fra 2005, at hvis en af loven omfattet virksomhed eller person ved, at et givent forhold er af en sådan karakter, at det ikke kan straffes med over 1 års fængsel, er der ikke pligt til underretning i henhold til hvidvaskloven. Foretages transaktionen uden underretning, vil det dog være strafbart som hæleri i henhold til straffelovens § 290.¹³

En givent underretning til Hvidvasksekretariatet skal foretages med de oplysninger, som det er muligt at videregive. En underretning på baggrund af en kundes henvendelse vil således i nogen tilfælde indeholde yderst sparsomme oplysninger, men ikke desto mindre skal underretningen foretages. Underretningen kan således indeholde alt fra decideret kundelegitimation (se nedenfor) til kontooplysninger,

12 www.cvr.dk

13 L 47, Folketingsåret 2005-06.

telefonnummer eller sågar blot videooptagelser af den pågældende person.

Det fremgår af "Hvidvasksekretariatets årsberetning fra 2008", at der ikke er nogen særlige formkrav til en underretning. Det er således op til den enkelte at beslutte hvordan underretningen skal foretages. Der kan således eksempelvis ringes eller skrives til Hvidvasksekretariatet, ligesom der kan benyttes den af Hvidvasksekretariatet udarbejdede standardformular¹⁴.

*"En hvidvaskunderretning er ikke en anmeldelse, men betragtes som en almindelig oplysning om mulig kriminalitet. Det er den relevante politikreds, der afgør, om der skal iværksættes videre efterforskning. I nogle tilfælde kan en underretning være relevant i forbindelse med en allerede påbegyndt efterforskning."*¹⁵ Med hensyn til tidspunktet for en evt. underretning er der for-

skel på, om mistanken vedrører hvidvask eller finansiering af terrorisme. Dette beskrives således på side 13 i "Hvidvasksekretariatets årsberetning 2008":

"Hvis mistanken vedrører hvidvask af udbytte, skal transaktionen efter hvidvasklovens § 7, stk. 3, sættes i bero, indtil SØK er underrettet. Dette gælder dog ikke, hvis det ikke forekommer muligt at undlade at gennemføre transaktionen, eller hvis en sådan undladelse synes at kunne skade efterforskningen. Underretningen kan her gives umiddelbart efter gennemførelsen af transaktionen. I praksis gives de fleste underretninger efterfølgende.

Hvis mistanken vedrører finansiering af terrorisme, er der ikke en tilsvarende mulighed for at gennemføre transaktionen før underretningstidspunktet. Efter hvidvasklovens § 7, stk. 4, må der kun gennemføres transaktioner fra den

aktuelle konto eller person efter aftale med SØK. Hvidvasksekretariatet kan derfor kontaktes døgnet rundt."

Der findes desuden i hvidvaskloven nogle særlige undtagelser for pligt til underretning, som bl.a. vedrører revisorer.¹⁶ Revisorer er således bl.a. i forbindelse med bistand til en advokat før, under eller efter en retssag, undtaget fra pligten til at foretage underretning, i samme omfang som den advokat de bistår. Det samme gælder f.eks. ved sager, der føres i Landsskatteretten, uanset om revisor bistår en advokat eller repræsenterer en klient direkte.

Angående underretninger fra revisorer, skal det her bemærkes, at antallet af disse er meget lavt. Der har således i 2007 og 2008 ikke været nogen underretninger til Hvidvasksekretariatet fra revisorer, mens der i de to foregående år har været et par underretninger årligt. Dette tal burde formentlig være noget højere, da revisorer gennem deres mange forskellige opgaver har indblik i de forskellige kunders forhold.¹⁷

At der ikke foretages flere underretninger skyldes dog muligvis, at revisorer endnu ikke helt har vænnet sig til deres pligter i henhold til hvidvaskloven; bl.a. underretning ved mistanke. Revisorer vil formentlig gerne være sikre i deres sag - revisorloven taler således om at revisor skal have indset en økonomisk forbrydelse og have begrundet formodning om, at forbrydelsen er af en særlig karakter - men i modsætning hertil er hvidvaskloven et område, hvor revisorer skal handle ud fra mistanke, som ikke kan afkræftes.

Legitimation af kunder samt løbende overvågning af kundeforhold

En af de vigtigste forpligtelser i hvidvaskloven er forpligtelsen til at kende sine kunder. Denne forpligtelse omtales ofte som CDD (Customer Due Diligence) eller KYC (Know Your Customer).

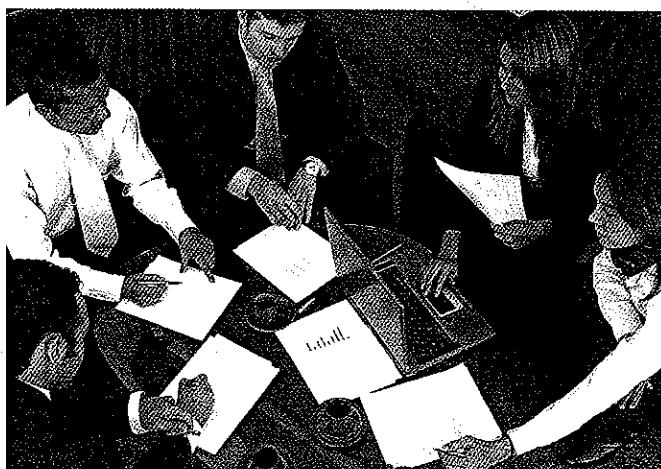
I henhold til hvidvasklovens § 11 skal alle kunder legitimeres sig, når der er mistanke om hvidvask eller terrorfinansiering, som kræves indberettet i henhold til hvidvasklovens § 7. Derudover indeholder hvidvasklovens kapitel 4 en række regler om kundelegitimation, som de af loven omfattede virksomheder og personer skal opfylde.

Hvidvaskloven sonderer mellem faste kunder og lejlighedskunder, men i relation til revisorer og revisionsvirksomheder vil der som oftest være tale om faste kunder, hvorfor artiklen vil tage udgangspunkt i reglerne for disse.

I henhold til Finanstilsynets vejledning punkt 111, vil der dog for revisorer kunne forekomme lejlighedskunder i form af mindre, enkeltstående rådgivningsopgaver for personer eller virksomheder, som revisor ikke har andre forretningsmæssige relationer til.

I forhold til legitimationspligten kan Erhvervs- og Selskabsstyrelsen henvise til følgende passage, som er taget fra en afgørelse, som styrelsen har truffet i forhold til en virksomhed, der ikke levede op til hvidvasklovens krav om legitimation af virksomhedens kunder:

"I forhold til virksomhedens indhentning af kundeoplysninger, skal styrelsen dog bemærke, at procedurerne ikke lever op til hvidvasklovens krav. På den baggrund

14 Standardformularen findes som bilag 2 i "Hvidvasksekretariatets årsberetning 2008", som kan findes på www.politi.dk.

15 Citat fra "Hvidvasksekretariatets årsberetning 2008", side 5.

16 Bestemmelserne findes i hvidvasklovens § 8.

17 Antallet af underretninger, som er taget fra "Hvidvasksekretariatets årsberetning 2008", er dog kun i henhold til hvidvaskloven.

Underretninger af alvorlig økonomisk kriminalitet foretaget i henhold til revisorlovens § 22 er derfor ikke inkluderet

Hvidvasklov

→ skal styrelsen om Deres kunder bemærke:

- at De skal sørge for at alle fysiske kunder identificeres, hvilket indebærer, at oplysninger i form af navn, adresse og CPR-nr. skal indhentes og registreres. Endvidere skal disse oplysninger verificeres i form af forevisning af anerkendt billedlegitimation såsom eksempelvis pas eller kørekort. Det anbefales at opbevare en kopi heraf, eller i hvert fald som minimum notere kortnummeret på den fremlagte legitimation ned på den pågældende sag.

For personer, der ikke er hjemmehørende i Danmark, og derfor ikke er i besiddelse af et CPR-nr., kræves anden lignende dokumentation. Det vil eksempelvis kunne være pasnummer kombi-

neret med oplysninger om fødselsdato og fødselssted. Er der tale om udenlandske kunder bør kopi af pas eller kørekort evt. forsynes med notarpåtegning.

- at De skal sørge for at alle juridiske personer identificeres, hvilket indebærer, at de pågældendes navn, adresse og CVR-nr. skal registreres og ejer- og kontrolstrukturen skal klarlægges. Endvidere skal de reelle ejeres navne, adresser og CPR-nr. registreres og oplysningerne skal verificeres i form af forevisning af legitimation som foreskrevet ovenfor for fysiske personer/kunder, da de reelle ejere pr. definition altid vil være fysiske personer.

Denne kortlægning af den juridiske persons ejer- og kontrolstruk-

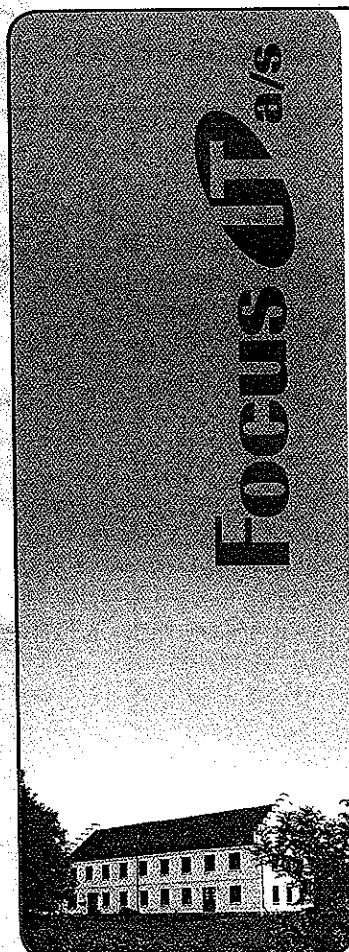
tur kan evt. foretages ved hjælp af den pågældende virksomheds seneste årsrapport, aktie- eller anpartshaverfortegnelse, interessentskabskontrakt e.l. Kortlægningen skal også foretages for udenlandske juridiske personer. Kortlægningen af ejer- og kontrolstrukturen skal ikke foretages for selskaber, hvis ejerandele er optaget til handel på et reguleret marked (børsnoteret e.l.).

Disse procedurer for identificering af virksomhedens kunder kan foretages ud fra en risikovurdering af kunden, produktet eller transaktionen. Det er dog et krav, at den af loven omfattede virksomhed skal kunne godtgøre denne vurdering over for styrelsen. Ved mistanke om mulig hvidvask eller terrorfinansiering skal der altid foretages identificering af kunden."

Det vigtige i forhold til hvidvasklovens krav er således kort fortalt, at den omfattede virksomhed eller person identificerer sine kunder, herunder de reelle ejere - som defineret i hvidvaskloven - og sikrer sig at de pågældende er dem de giver sig ud for at være.¹⁸

Det er den enkelte virksomhed, der ud fra en risikovurdering afgør hvorvidt et kunde-forhold er tilstrækkelig belyst, således at lovens krav er opfyldt. Det skal dog præciseres, at en risikovurdering ikke kan føre til en fuldstændig undladelse af at foretage kundelegitimation, men blot nedtone omfanget af denne.¹⁹

Revisor eller andre omfattet af hvidvaskloven skal desuden

Professionel focus på IT til revisorer...

IT Revisor er det mest udbredte branchesystem til revisorer i Danmark. Det er der gode grunde til:

Ægte brancheløsning

- IT Revisor er bygget fra bunden med revisors behov for øje, og er ikke et tilpasset standard ERP program. Du handler direkte med producenten, og løbende udvikling sikrer dig, at systemet også lever op til fremtidens krav.
- Standarder for kontoplaner, regnskabsmodeller, arbejdsplaner og arbejdsplaner til revision review og øvrig kvalitetsstyring er en del af IT Revisor. Sammen med bl.a. Thomson Reuters Professional A/S sikrer vi kvaliteten og den løbende ajourføring af disse faglige standarder.

Total løsning

- IT Revisor understøtter processerne i revisionsfirmaet, og indeholder alle de integrerede værktøjer, der tilsammen sikrer optimal kvalitet og effektivitet i revisors arbejde. IT Revisor omfatter bredere og dybere funktionalitet for revisor end noget andet branchesystem.
- Integration til f.eks. skatteberegning og lovservice er indbygget, og Microsofts Office programmer fungerer som en naturlig del af IT Revisor. Vores IT Business program til dine kunder giver det ideelle samspil, men systemet tilbyder generelt kraftfulde funktioner til import og eksport af data.

Focus på revisorer i mere end 35 år

- Focus IT a/s har altid haft revisorer som primært fokusområde, og sådan vil det blive ved med at være.
- Som kunde abonnerer du på en komplet service: Hotline adgang med revisoruddannede konsulenter giver dig en professionel rådgivning og vejledning, og en kompetent udviklingsafdeling sørger for løbende ajourføring, forbedringer og udvidelser.

www.focus-it.dk • info@focus-it.dk • Hundtofte 14 • 5771 Stenstrup • Telefon 6221 5353

stille skærpede krav til legitimation af en kunde, hvis der er tale om en situation med øget risiko for hvidvask eller terrorfinansiering. Det vil bl.a. være når kunden ikke er fysisk til stede, eller hvis kundeforholdet involverer en politisk udsat person bosiddende i et andet land.²⁰

Der skal desuden i henhold til hvidvasklovens § 12, stk. 4, indhentes oplysninger om "hver kundes formål med forretningsforbindelsen og det tilsigtede omfang heraf".

De indhentede oplysninger om kunder skal opdateres løbende, således at det sikres, at oplysningerne om kunderne fortsat er fyldestgørende og korrekte. Oplysninger skal desuden opbevares i overensstemmelse med hvidvaskloven (se nedenfor).

Dette gælder også notering af de forhold, som ud fra en risikovurdering har ført til at det er skønnet ikke at have været nødvendigt at foretage en mere omfattende legitimationsprocedure.

Opbevaringspligt

I henhold til hvidvasklovens § 23 skal de omfattede virksomheder opbevare identitetsoplysninger i mindst 5 år efter kundeforholdets ophør, og oplysninger vedrørende transak-

tioner skal opbevares mindst 5 år efter transaktionens gennemførelse. Disse tidsfrister modsvarer de gældende frister i bogføringsloven.

Kopi af de indhentede legitimationsdokumenter kan i henhold til hvidvaskloven opbevares. Desuden skal oplysningerne om kunden kunne fremfindes samlet, således at det er muligt at kæde en transaktion sammen med kunden. Oplysningerne skal ikke nødvendigvis opbevares fysisk, men kan finde sted digitalt, jf. Finanstilsynets vejledning punkt 217.

Baggrunden for bestemmelsen om opbevaring er i lovbemærkningerne til lovforslaget om hvidvaskloven fra 2005 angivet som hensynet til efterforskningsmulighederne og bevissikkerheden²¹. *Det fremgår af lovbemærkningerne, "at oplysningerne skal opbevares, så de kan fremfindes samlet, skal ske således, at det er muligt at kæde transaktionen sammen med identifikationen af kunden, og er begrundet i hensynet til en hurtig efterforskning. Det er således vigtigt, at virksomheder og personer omfattet af loven hurtigt kan besvare anmodninger om oplysninger om, hvorvidt de opretholder kundeforhold med navngivne personer. Med henblik på legitimation m.v. af sådanne kundeforhold og for at kunne meddele sådanne oplysninger hurtigst muligt i forbindelse med en efterforskning bør*

særligt større virksomheder, der er omfattet af lovens § 1, stk. 1, nr. 1-12, råde over effektive systemer hertil, som er afpasset deres forretningsomfang og art..."

Det er dog ikke kun større virksomheder omfattet af hvidvasklovens § 1, stk. 1, nr. 1-12 (virksomheder omfattet af Finanstilsynets tilsyn), der skal have sådanne effektive systemer. Det skal alle virksomheder omfattet af Erhvervs- og Selskabsstyrelsens tilsyn også have. Virksomhederne behøver dog f.eks. ikke at have særligt indrettede IT-systemer, der kan håndtere disse oplysninger. Det vil f.eks. være tilstrækkeligt, at oplysningerne opbevares i kundemapper e.l.

Krav om interne regler samt undervisning af evt. ansatte

I henhold til hvidvasklovens § 25 skal de omfattede virksomheder eller personer, herunder revisorer eller revisionsvirksomheder, "udarbejde tilstrækkelige skriftlige interne regler om kundelegitimation, indberetning, opbevaring af registreringer, intern kontrol, risikovurdering, risikostyring, ledelseskontrol og kommunikation samt uddannelses- og instruktionsprogrammer" for virksomhedens medarbejdere, uanset hvor mange medarbejdere virksomheden har. Ansvar for disse interne regler påhviler arbejdsgiveren, som desuden skal sørge for at ansatte er bekendt med de pligter, som følger af hvidvaskloven, herunder særligt de forhold, som kan give anledning til mistanke om hvidvask eller terrorfinansiering.

De interne procedurer og retningslinier skal udarbejdes individuelt for hver enkelt virksomhed og kravene til retningslinierne vil variere efter den enkelte virksomheds stør-

relse, kundekreds, produktportefølje e.l.

Revisortilsynet vil i forbindelse med sine tilsyn undersøge, om revisionsvirksomheder har disse retningslinier og om de efterlever i praksis. Denne ændring af Revisortilsynets arbejde vil medføre, at ca. 400-500 flere revisionsvirksomheder vil blive undersøgt i relation til hvidvasklovens regler om interne retningslinier end det er tilfældet i dag.

Erhvervs- og Selskabsstyrelsens tilsyn

De ovenstående forpligtelser påses af Erhvervs- og Selskabsstyrelsen i forbindelse med de inspektioner, som styrelsen foretager på forretningsstedet. Erhvervs- og Selskabsstyrelsen varsler så vidt muligt altid et planlagt tilsyn, men der er mulighed for at tilsyn hos pengeoverførselsvirksomheder og vekselkontorer kan udføres uden varsel. På et af Erhvervs- og Selskabsstyrelsen udført tilsyn deltager altid to medarbejdere.

Erhvervs- og Selskabsstyrelsens tilsyn er et såkaldt risikobaseret tilsyn.

Det fremgår således af hvidvasklovens § 32, stk. 2, at tilsynet med bl.a. revisorer, ejendoms-mæglere, skatterådgivere og eksterne bogholdere samt udbydere af tjenesteydelser til virksomheder "sker på grundlag af en vurdering af risikoen for hvidvask og finansiering af terrorisme". Det risikobaserede tilsyn medfører, at Erhvervs- og Selskabsstyrelsen skal foretage en vurdering af risikoen inden for de enkelte områder og først og fremmest koncentrere sin indsats mod de områder, hvor risikoen for hvidvask eller terrorfinansiering er højest og hvor effekten af tilsynene er størst.²²

18 I punkt 115 i Finanstilsynets vejledning er det anført, at virksomheden skal være overbevist om, at kunden er den person, som vedkommende udgiver sig for.

19 Se lovbemærkningerne til § 12 i lovforslaget om hvidvaskloven, L 47, Folketingsåret 2005-06.

Bestemmelserne herom fremgår af hvidvasklovens § 19, L 47, Folketingsåret 2005-06.

20 Bestemmelserne herom fremgår af hvidvasklovens § 19.

21 L 47, Folketingsåret 2005-06.

22 Pengeoverførselsvirksomheder og vekselkontorer er også underlagt tilsyn, men disse tilsyn skal ikke udelukkende foretages på baggrund af en risikovurdering. Virksomheder inden for disse områder skal underkastes tilsyn med jævne mellemrum uden nødvendigvis at tage hensyn til risikobetragtninger.

Hvidvasklov

Forinden Erhvervs- og Selskabsstyrelsen gennemfører et tilsyn, anmoder styrelsen ofte den pågældende virksomhed om en redegørelse.

Redegørelsen skal indeholde en beskrivelse af den pågældendes erhvervs-mæssige virksomhed inden for hvidvasklovens område samt en beskrivelse af de undersøgelser, som virksomheden foretager af dens kunder i forbindelse med etablering og vedligeholdelse mv. af et kundeforhold. Styrelsen anmoder endvidere om at få tilsendt virksomhedens retningslinjer i henhold til hvidvasklovens § 25.

Det konkrete tilsyn tager udgangspunkt i den anmodede redegørelse, som styrelsen spørger nærmere ind til.

I forbindelse hermed tjekker styrelsen, om virksomhedens ledelse har et tilstrækkeligt kendskab til loven, herunder ikke alene pligterne for "kundebehandling", men også ledelsens kendskab til pligterne for underretning til Hvidvasksekretariatet og kendskab til indikationer på hvidvask og terrorfinansiering.

På tilsynet foretager Erhvervs- og Selskabsstyrelsen endvidere stikprøvevis gennemgang af virksomhedens kundekartotek, idet

styrelsen sammen med ledelsen gennemgår et antal kundesager for at tjekke, om virksomheden overholder reglerne for kundebehandling og underretning til Hvidvasksekretariatet.

Efter tilsynsbesøget får den pågældende virksomhed et brev med resultatet af det udførte tilsyn.

Hvis styrelsen i forbindelse med tilsynet har konstateret overtrædelser af hvidvaskloven, vil dette blive påtalt, og styrelsen vil herefter på et senere tidspunkt foretage et nyt tilsyn med henblik på at tjekke, om virksomheden har rettet sig efter afgørelsen. Virksomheden har mulighed for at indbringe en afgørelse for Erhvervsankenævnet.

Konstaterer styrelsen i forbindelse med et opfølgende tilsynsbesøg, at virksomheden ikke har rettet sig efter styrelsens påtale, vil styrelsen efter omstændighederne kunne beslutte at anmelde virksomheden til politiet, hvis der er tale om grove formelle overtrædelser af hvidvaskloven.

Hvis styrelsen skønner, at virksomheden i konkrete tilfælde burde have indberettet en kunde til Hvidvasksekretariatet, men i oplagte tilfælde ikke har gjort det, vil styrelsen efter omstændighederne indberette virksomheden til Hvidvasksekretariatet, der herefter vil tage stilling til, om der skal foretages yderligere efterforskning.

Indikatorer for revisorer

Da hvidvaskloven som illustreret ovenfor i vidt omfang er baseret på en risikobaseret tankegang, har Hvidvasksekretariatet udgivet en

oversigt med en række indikatorer, som de af hvidvaskloven omfattede virksomheder og personer skal være opmærksomme på.²³ Det er dog i forhold til disse indikatorer vigtigt at være klar over, at en indikator ikke er et endegyldigt tegn på, at der er tale om risiko for hvidvask eller terrorfinansiering.

Det er derimod blot et tegn på at den enkelte virksomhed skal være ekstra opmærksom og undersøge forholdet nærmere for at afkræfte en evt. mistanke.

I oversigten over indikatorer har Hvidvasksekretariatet angivet følgende som den vigtigste indikator:

"Den vigtigste indikator er, at man selv oplever en kunderelation som mere eller mindre atypisk"

Det er den enkelte virksomhed omfattet af hvidvaskloven, som kan vurdere hvorvidt et givent kundeforhold er atypisk eller normalt. Kundeerfaring er således særdeles vigtig for at kunne blive opmærksom på eventuelle indikatorer eller forhold, som bør undersøges nærmere.

Indikatorerne er inddelt i generelle indikatorer, som gælder for alle omfattede virksomheder og en række mere specielle indikatorer, som retter sig mod de enkelte virksomheder omfattet af hvidvaskloven.

De generelle indikatorer er rettet mod bl.a. kundens adfærd og opførsel, kendskabet til kunden, geografiske relationer og atypiske betalingsmønstre. Inden for disse forskellige grupper kan der således være tale om f.eks. følgende indikatorer:

23 Indikatorerne fremgår bl.a. af "Hvidvasksekretariatets årsberetning 2008".

24 De forskellige såkaldte "Risk Based Approach Guidances" kan findes på FATFs hjemmeside, www.fatf-gafi.org. Den af FATF udarbejdede vejledning for revisorer kan findes på følgende link; www.fatf-gafi.org/dataoecd/19/40/41091859.pdf.

- Uvillighed til at give identitetsoplysninger og referencer.
- Kunden vil ikke give nærmere oplysninger, før han ved, hvad der oplyses til offentlige myndigheder.
- Kunden har en postboksadresse eller en c/o-adresse.
- Den oplyste adresse eksisterer ikke.
- Bopælen eller domiciladressen harmonerer ikke med kundens økonomiske dispositioner.
- Kunden er en virksomhed, hvis navn og formål ikke harmonerer med dens transaktioner.
- Kunden ønsker ikke et udenlandsk pas ambassadeverificeret, uden at dette har en god begrundelse.
- Kunden læser op fra en seddel, han øjensynlig ikke selv har skrevet.
- Kunden virker i tvivl, når han skal besvare uddybende spørgsmål.
- Korrespondance skal sendes til en anden end kunden.
- Kundens påklædning og adfærd harmonerer ikke med transaktionens størrelse.
- Påklædning og kropsholdning vil vanskeliggøre genkendelse fra videoovervågning.
- Kunden er kendt som dårlig betaler, men har pludselig mange penge.
- Kunden indfrir pludselig større uforholdne gældsposter, der har været afdraget løbende.
- Kunden lejer eller leaser dyre aktiver (f.eks. fast ejendom eller biler), der ikke harmonerer med indkomstforholdene.
- Kunden viser ikke interesse for omkostninger eller forrentning.
- Kunden har mange konti både i eget og selskabers navn og/eller har fuldmagt til mange konti.
- Kunden har mange nyoprettede selskaber.
- Der indgår lande med meget korruption eller kriminalitet i transaktioner.
- Kundens oplysninger om, hvorfor der betales kontant, virker tøvende eller indstuderede.
- Kunden kommer med kontanter, der er bundtet eller indpakket på en for kunden usædvanlig måde.
- Tilbagebetaling af et lån kort efter etablering af låneforholdet.
- Betaling til lande, der er helt uden forbindelse med handelen eller sælger.
- Store og usædvanlige kontanthævninger fra en virksomhedskonto.
- Der er mange eller større overførsler fra en virksomhed til kontohavere, der øjensynlig ikke har nogen relation til virksomhedens arbejdsområde.
- En personlig konto anvendes til virksomhedsrelaterede transaktioner.

De specielle indikatorer i forhold til udarbejdelse af regnskaber og revision kan følge oversigten være følgende:

På udkig efter ny IT-løsning?

FAXE

Revisor

Vi kan hjælpe dig.

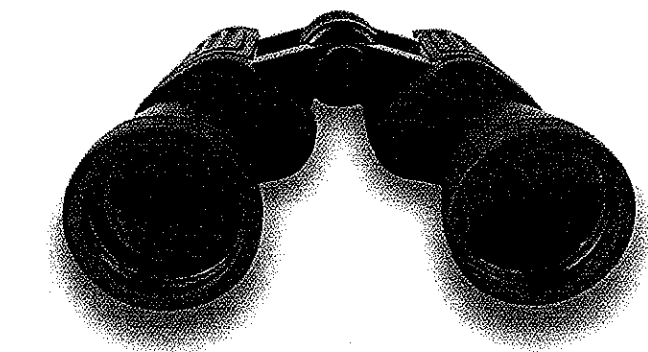
Vores filosofi er enkel: Hvis du får succes, får vi succes. Derfor har vi udviklet FAXE-Revisor som en overbygning på Microsoft Dynamics C5, som er Danmarks mest solgte økonomisystem.

Vælg frit du kan anvende Microsoft C5 som en Hostingløsning eller en løsning på din egen PC/Server.

Med Microsoft C5 og FAXE-Revisor kan du både forkorte din produktionstid og imødekomme dine kunders behov.

Kom et skridt foran med Microsoft C5 og FAXE-Revisor
Kontakt os for yderlige information.

Multilogik
Hovbygade 8 • 4640 Fakse
Telefon 56 71 41 51
salg@multilogik.dk
www.multilogik.dk

Microsoft Dynamics C5

Hvidvaskloven

- Pludselige ændringer i lande, virksomheden modtager penge fra, uden forklaring herpå.
- Fakturering i atypisk valuta eller via atypiske mellemlid.
- Transaktioner med særlige risikoområder (f.eks. narkotika producerende lande, skattelylande, konfliktområder, off-shore jurisdiktioner).
- Der indgår lande med meget korruption eller kriminalitet i transaktioner.
- Indtægt fra ikke-dokumenteret udenlandsk virksomhed (selskaber, konsulenthonorarer m.v.).
- Baggrunden for udgifter er vanskelig at verificere (betaling til agenter, konsulenter, for knowhow m.v.).
- Tegn på, at der sker over- eller underfakturering i en virksomhed.
- Indtægter er vanskelig at verificere.
- Bankkonti har poster, der tyder på, at tredjemand har fået lov til at bruge dem.
- Transaktionsbilledet indicerer, at kreditkort anvendes af tredjemand i udlandet.
- Indtægten er atypisk god for den form for virksomhed.
- Nogle faktureringsveje er atypiske.
- Nogle betalingsveje er atypiske.
- Nogle handelspartnere er atypiske.
- Transaktioner tyder på, at kunden er den reelle ejer af en virksomhed, der fremstår som ikke relateret til kunden.
- Nogle varer er købt eller solgt til atypiske priser.
- Der er handlet med varer, der ikke har været i Danmark, og hvis eksistens ikke eller kun vanskelig kan verificeres, uden at det er begrundet i den varetype, der er normal for den aktuelle erhvervsaktivitet.
- Der faktureres ikke til købers bopælsland.
- Der betales ikke til sælgers bopælsland.
- Der er valgt en atypisk dyr transportform til forsendelser i forhold til indholdet ifølge transportpapirerne.
- Omkostningerne er atypisk lave i forhold til den oplyste omsætning.
- Et normalt stort varelager er pludselig nedbragt til regnskabsopgørelsen.
- Faktureret køb eller salg harmoner ikke med lagerplads eller oplagringsudgifter.
- Virksomhedens samlede økonomiske forhold adskiller sig væsentligt fra tilsvarende virksomheder.
- Der er sket forudbetalinger uden sikkerhed til nye handelspartnere.
- Handel med udlandet er pludselig steget markant.
- Fakturaer og transportpapirer stemmer ikke overens.
- Der er debet- eller kreditnotaer, der ikke er bogført.
- Der er aktiver, der ikke er bogført.
- Atypisk stor indtægt fra betaling af erstatning/bod for misligholdte kontrakter.
- Mange transaktioner med lande, hvorfra det kan være vanskeligt at få kontroloplysninger m.v.
- Tegn på, at lån fra udlandet er loan-back arrangementer.
- Bankkontobevægelser harmonerer ikke med virksomhedens aktiviteter.
- Der er øjensynlig mange køberindbetalinger på en konto, men ikke varebetalinger m.v.
- Der er salg af aktiver til formentlig underpris og køb af stort set tilsvarende aktiver til formentlig overpris i et selskab, hvis økonomiske situation er dårlig.
- Atypisk store aflejringer i en virksomhed fra handler, hvor virksomheden kun har været mellemlid.
- Atypiske apportindskud eller kapitalforhøjelser i selskaber.
- Virksomheden handler typisk med tab.
- Virksomheden indgiver ikke regnskaber.
- Virksomheden handler med produkter, der kan kræve eksporttilladelse, til lande, der er omfattet af FN- eller EU-sanktioner eller kendt som transitlande til sådanne lande (f.eks. krypteringsprodukter til Iran).
- Virksomhedens omsætning er atypisk stor set i forhold til antallet af ansatte og vareforbrug.

Som nævnt skal disse indikatorer ikke opfattes som udtryk for, at der altid er noget at være opmærksom på, og måske slet ikke mistænke kunden for hvidvask, terrorfinansiering e.l. Der kan således sagtens være tale om et helt legitimt kundeforhold på trods af en eventuel indikator.

De angivne indikatorer er blot såkaldte "red flag indicators", som skal ansøre til ekstra opmærksomhed, med mindre kunden er kendt og forholdene er normale for kundeforholdet.

FATF har beskæftiget sig med området for indikatorer og har bl.a. udarbejdet en række vejledninger til brug for virksomhedernes risikobaserede tilgang til deres kunder.

Disse vejledninger er udarbejdet i forhold til bl.a. revisorer, ejendomsrådgivere og udbydere af tjenesteydelser til virksomheder. Desuden er FATF som det seneste tiltag ved at udarbejde en vejledning til pengeoverførselsvirksomheder.²⁴

Vejledningen rettet mod revisorer indeholder bl.a. en gennemgang af baggrunden for den risikobaserede tilgang til hvidvaskområdet, et forsøg på at udvikle en fælles forståelse af indholdet og kravene til en risikobaseret tilgang samt en række generelle og specifikke indikatorer, som kan benyttes til at designe og implementere et effektivt risikobaseret tilsyn med virksomhedens kunder.

Vejledningen vil således formentlig for mange revisionsvirksomheder kunne være et nyttigt værktøj i arbejdet med at opstille retningslinier for en risikobaserede tilgang i henhold til hvidvaskloven.

Med hensyn til konkrete eksempler på hvidvask eller terrorfinansiering, kan Erhvervs- og Selskabsstyrelsen henvises til bl.a. "Hvidvasksekretariatets årsberetning 2008", som indeholder eksempler på danske og udenlandske sager.

Afslutning

Som det ses af denne artikel medfører hvidvaskloven en række pligter for bl.a. revisorer. Revisorer har længe haft pligt til i henhold til revisorlovgivningen, at være opmærksomme på eventuelle økonomiske forbrydelser hos deres klienter, samt til i visse tilfælde, at underrette herom til SØK.

Hvidvaskloven går langt videre, idet loven pålægger en revisor at indberette til hvidvasksekretariatet, blot denne har mistanke om hvidvask af udbytte eller finansiering af terror, som ikke kan afkræftes.

Pligten påhviler også revisorer, som ikke er statsautoriserede eller registrerede, herunder personer og virksomheder, der bogfører for andre virksomheder.